

SLOVENŠČINA, 6. razred (Grahovo), 3. teden (30. 3.–3. 4.)

Pozdravljeni, šestošolci!

Pred vami so naloge 3. tedna. Z njimi bomo ponovili že usvojeno snov in spoznali nekaj novega, na koncu pa bomo preverili rešitve prejšnjega tedna.

Za vsa vprašanja oz. če česar koli ne razumete, sem dosegljiva na elektronskem naslovu ali v kanalu »Slovenščina, 6. G« v eAsistentu:

sabina.jeraj@os-cerknica.si

OBVESTILO ZA ČLANE DRAMSKEGA KROŽKA:

Vse člane dramskega krožka prosim, da se skušajo naučiti čim več svojega besedila, da bomo lahko, ko pridemo v šolo, začeli igrati prizore.

I. TEMA: Primerjava Prijatelja in Krjavlja

Prejšnji teden ste spoznali dva zanimiva literarna lika, Prijatelja in Krjavlja, ta teden pa ju boste primerjali med seboj. Primerjavo boste naredili s pomočjo spodnje preglednice. Prerišite jo v zvezek. Najbolje bo, če jo boste risali sproti, da vam pri kakšni točki ne zmanjka prostora. Zahtevane podatke boste našli v berilu.

PRIMERJAVA PRIJATELJA IN KRJAVLJA		
	PRIJATELJ	KRJAVELJ
POLOŽAJ V DRUŽBI oz. POKLIC		
ČAS DOGAJANJA		
ZUNANJOST		
starost		
obraz		

postava	/	
obleka	/	
ostalo (npr. klobuk in ostale stvari, povezane z zunanostjo)		
ZNAČAJ		
TEMA NJUNIH ZGODB		
ODNOS POSLUŠALCEV DO PRIPOVEDOVALCA ZGODBE (dečka – Prijatelj, možje v krčmi – Krjavelj)		

Zdaj pa je vaša naloga, da to preglednico ubesedite, navodilo pa se glasi takole:

S pomočjo preglednice napiši besedilo, v katerem boš primerjal Prijatelja in Krjavlja. Dodaš lahko tudi kakšno drugo podobnost ali razliko med zgodbama, ki si jo opazil. Zapiši tudi, katero besedilo ti je bilo bolj všeč in svojo trditev utemelji.

Besedilo natipkaj, skeniraj ali fotografiraj in ga pošlji na zgoraj omenjeni elektronski naslov, če le imaš možnost. Če te možnosti nimaš, bom besedilo pregledala, ko bomo spet v šoli.

II. TEMA – Analiza umetnostnega besedila (utrjevanje znanja)

Preberi pesem.

Tone Pavček: Branje

Brati pomeni početi podvige.

Brati je možno marsikaj.

*Recimo: grozdje in fige in knjige
in med brati še kaj.*

*Brati je na moč enostavno.
Črke hrustaš kot zalogaj.
Teže pa je, a tudi bolj slavno,
brati pravilno in hitro nazaj.*

*A nazaj se daleč ne pride.
Pravo branje le dalje in dalje gre
čez črke in pike, čez vrte in hribe
v Koromandijo ali še dlje.*

1. V pesmi je Pavček uporabil tri pomene besede brati. Katere?
2. Ali se zdi pesniku branje nazaj smiselno? Zakaj?
3. Pavček je v svojih pesmih večkrat uporabil besedo Koromandija? Napisana je z veliko začetnico. Ali misliš, da res obstaja oz. kaj predstavlja?
4. Kaj nam je s pesmijo hotel povedati o branju?
5. Iz 1. kitice izpiši rimo, iz 3. pa poosebitev.
6. Besedi branje in potovanje poveži tako, da boš tvoril primero ali komparacijo.
7. Izpisani verz dopolni z okrasnimi pridevki (npr. čez **radostne** črke in **pozabljene** pike, čez **pisane** vrte in **opustošene** hribe): »čez črke in pike, čez vrte in hribe«.

III. TEMA – Analiza neumetnostnega besedila (utrjevanje znanja)

Preberi besedilo o Škofji Loki in reši naloge, ki mu sledijo. Naloge rešuj v zvezek za slovnico. Navodil ti ni treba prepisovati.

ŠKOFJA LOKA

Škofja Loka leži na nadmorski višini 354 metrov, ob sotočju Poljanske in Selške Sore ter na prehodu s Sorškega polja v Škofjeloško in Polhograjsko hribovje. Stari del mesta stoji na rečnih terasah in obsega Mestni trg (Plac), s starimi meščanskimi dvonadstropnimi hišami s kamnitimi okni in portali ter zanimivimi arkadnimi dvorišči. Vzporedno s Placem poteka Spodnji trg (Lóntrg), kjer so hiše enonadstropne in preprostejše, saj so tu živeli manj premožni prebivalci mesta. Na vzpetini stoji Loški grad, v katerem je danes Loški muzej. Nad gradom se dvigata hriba Kráncelj (475 m) in Štángruf (472 m).

Puštalski most in Puštalska brv čez Poljansko Soro vežeta mesto z vasjo Puštal. V nekdanje Kapucinsko predmestje vodi Kamniti most. Z Lontrga se gre čez Lahov most v novejši industrijsko-stanovanjski del mesta, ki se je se je razvil na severu in severovzhodu. V tej smeri je tudi železnica, ki vodi od Ljubljane proti Jesenicam in je od starega mestnega jedra oddaljena 3 kilometre. Skozi Škofjo Loko že od nekdaj potekajo pomembne trgovske poti; tu se namreč križa več cest, ki vodijo v Poljansko in Selško dolino, proti Kranju in proti Ljubljani.

Mesto ima trenutno 11.974 prebivalcev. Manjši del prebivalstva se ukvarja s kmetijstvom, veliko pa je trgovin ter gostinskih in obrtnih podjetij. Večina Škofjeločanov in tudi okoličanov je zaposlena v industriji. Tu so številne znane tovarne, kot so tovarna stavbenega pohištva in montažnih hiš Jelovica, Gorenjska predilnica, tovarna prešitih odej Odeja in tovarna klobukov Šešir, nekatera izmed nekdanj znanih in uspešnih podjetij (lesna industrija Lio, tovarna hladilnih naprav LTH, tovarna modne konfekcije Kroj) pa so v stečajnih postopkih. Zaradi bogate kulturno-zgodovinske dediščine, s katero se v Škofji Loki srečujemo skoraj na vsakem koraku, se v zadnjem času močno razvija turizem. Škofja Loka je članica Združenja zgodovinskih mest Slovenije, ki ima svoj sedež prav v Škofji Loki. Mesto prireja številne kulturne in zgodovinske prireditve, med katerimi je najbolj odmevna Venerina pot (tako se imenuje prireditev, ki se enkrat letno odvija v Škofji Loki in je posvečena srednjeveškim običajem, domačim obrtem ipd.) in uprizoritev Škofjeloškega pasijona.

Škofja Loka ima tri osnovne šole, gimnazijo in dve strokovni srednji šoli, nižjo glasbeno šolo, muzej, dve galeriji in številna društva. V kraju je več športnih objektov za igre z žogo in atletiko, imajo balinišče, teniška igrišča, knjižnico, pošto, avtobusno postajo, banke, zdravstveni dom ter več trgovinskih in gostinskih objektov.

Ker je Škofja Loka zelo staro mesto, si lahko v njej ogledamo številne znamenitosti. Župnijska ali Šentjakobska cerkev je mogočna poznogotska dvoranska stavba, zgrajena leta 1471. V stavbi poleg cerkve je bila prva mestna šola, o čemer priča kamnita plošča na pročelju. S trga pred cerkvijo vodi ozka ulica proti več kot 600 let staremu Kamnitemu ali Kapucinskemu mostu. V njegovi bližini je Nunska cerkev iz leta 1358, ki se dviga iznad stopnišča. Na Mestnem trgu si med drugim lahko ogledamo Martinovo hišo, ki je prizidana na mestno obzidje, Stari rotovž (nekdanjo mestno hišo z arkadnim dvoriščem), Homanovo hišo (meščanski dvorec, sestavljen iz treh poslopij) ter baročno Marijino znamenje, ki je bilo postavljeno v zahvalo za rešitev pred kugo in ognjem. Za njim je ozek obokan prehod, tako imenovani Pekel, skozi katerega pridemo na Spodnji trg. Tu vidimo Špital (nekdanjo mestno ubožnico za najrevnejše) in baročno Špitalsko cerkev, zgrajeno leta 1710. Nedaleč stran stoji bogata in mogočna Kašča. Na levem bregu Selščice stoji Kapucinska cerkev, zgrajena leta 1709, s samostanom in knjižnico, v kateri med drugim hranijo tudi najstarejše dramsko besedilo, zapisano v slovenskem jeziku – Škofjeloški pasijon.

SLOVARČEK:

ARKADE – hodnik s stebri, ki so povezani z loki

PORTAL – arhitektonsko poudarjen vhod v stavbo

STEČAJ – stanje podjetja, ko dalj časa ne more izpolnjevati svojih obveznosti

PASIJON – opis Kristusovega trpljenja

PROČELJE – zunanja sprednja stran stavbe

1. Besedilo je razdeljeno na 5 odstavkov, ki obravnavajo 6 različnih tem. K vsaki temi pripiši številko ustreznega odstavka.

TEMA	ODSTAVEK
LEGA KRAJA	
JAVNE ZGRADBE V KRAJU	
SESTAVA KRAJA	
ŠTEVILO PREBIVALCEV	3.
ZNAMENITOSTI	
GOSPODARSTVO	

2. Iz 1. odstavka besedila izpiši glagole (8 jih je) in ugotovi, kateri glagolski čas prevladuje.

3. V zvezek prepisi zeleno obarvano besedilo.

OPIS KRAJA

Opis kraja je besedilo, v katerem povemo, kje kraj leži, iz katerih delov je, koliko prebivalcev ima in s čim se ukvarjajo, katere javne zgradbe so v njem in katere so njegove znamenitosti. Glagoli so v sedanjiku. Pri opisovanju kraja ne smemo izražati svojega mnenja ali čustev (pisati moramo objektivno).

4. Odgovori na vprašanja v zvezi z besedilom o Škofji Loki.

- a) Opiši razliko med Mestnim in Spodnjim trgom.
- b) Kaj v izhodiščnem besedilu pomeni beseda Pekel?
- c) Čez katero reko pridemo v vas Puštal?
- č) Zakaj je Škofjeloški pasijon pomemben za Slovence in kje ga hranijo?
- d) Koliko cerkva stoji v Škofji Loki? Naštej jih in zapiši, kateri dve sta bili zgrajeni skoraj istočasno.
- e) Kaj v izhodiščnem besedilu pomeni besedna zveza Venerina pot?
- f) Kateri most moramo prečkati, če želimo priti s Spodnjega trga v novejši del mesta?
- g) Kje stoji Marijino znamenje in zakaj je bilo postavljeno?

5. V zvezek zapiši črke, ki stojijo pred pravilnimi trditvami o izhodiščnem besedilu.

A	Tovarna hladilnih naprav LTH še vedno izredno uspešno posluje.
B	Prebivalci Škofje Loke se ukvarjajo z industrijo, obrtjo, s turizmom, kmetijstvom, trgovino in z gostinstvom.
C	V Škofji Loki se združita Poljanska in Selška Sora.
Č	V Škofji Loki nimajo bolnišnice, imajo pa zdravstveni dom.
D	Prva škofjeloška šola je stala v neposredni bližini Kapucinske cerkve.

6. Iz zadnjega odstavka izhodiščnega besedila izpiši:

- a) podpomenko besede BOLEZEN
- b) sopomenko besede ZGRADBA
- c) protipomenko besede ZGORNJI

7. Iz spodnjih povedi izpiši osebne zaimke in jim določi osebo, število, spol in nanašalnico (besedo, na katero se nanaša).

Bogata in mogočna Kašča je v preteklosti tvorila del mestnega obzidja. V njej so imeli zemljiški gospodje spravljene dajatve tlačanov, predvsem žito, ki so ga pridelali na Sorškem polju.

8. Iz zadnje povedi besedila o Škofji Loki izpiši stopnjevani pridevnik. Določi mu spol, sklon, število in stopnjo. Pripiši mu še preostali dve stopnji.

9. Iz spodnjih povedi izpiši samostalnike (10 jih je) in jim določi spol, število in sklon.

V stavbi poleg cerkve je bila prva mestna šola, o čemer priča kamnita plošča na pročelju. S trga pred cerkvijo vodi ozka ulica proti več kot 600 let staremu Kamnitemu ali Kapucinskemu mostu.

10. Glagole v oklepajih postavi v pravilno obliko.

Jutri (napisati) seznam nalog, ki jih moram narediti. Včeraj (biti) Maja in Mojca v kinu. Peter in njegovi sošolci vsak dan (igrati) košarko. Moja mama in sestra vsak večer (brati) knjige, oče in brat pa (gledati) filme.

11. Izberi nedoločnik ali namenilnik.

Včeraj sem šel (pogledati/pogledat), če imajo v trgovini kaj kvasa. Vsak dan moram (rešiti/rešit) veliko različnih nalog. Pojem veliko sadja, ker hočem(ostati/ostat) zdrav. Oče se je odpeljal (pogledati/pogledat), če je na naši njivi še kaj motovilca.

REŠITVE NALOG 2. TEDNA

KAKO JE KRJAVELJ S HUDIČEM OPRAVIL

1. Kdo je Krjavelj? Opiši ga s svojimi besedami (ne prepisuj iz berila) in ga nariši.

Krajvelj je star vaški posebnež, ki se preživlja z beračenjem in nabiranjem smole. Star je nekaj čez šestdeset let, je srednje visok in debel. Ima zabuhel obraz in škili. Oblečen je v zakrpano vojaško suknjo in v platnene hlače, ki mu segajo le do kolen. Na glavi nosi klobuk.

2. Izpiši besede, s katerimi je krčmar pripravil Krjavlja k pripovedovanju zgodbe o hudiču.

»Saj ga ni hudiča, kdo ga je pa videl?«

3. Zakaj je bil Krjavelj v Obrščakovi krčmi vedno dobrodošel?

Dobrodošel je bil, ker je goste zabaval s svojimi zgodbami iz mladih dni.

4. V odlomku, ki smo ga prebrali, lahko govorimo od dveh krajev in časih dogajanja. V katerem delu dneva se odvija dogajanje v Obrščakovi krčmi? Kdaj in kje pa se odvija zgodba o hudiču?

Dogajanje v Obrščakovi krčmi se odvija popoldne, zgodba o hudiču pa, ko je bil Krjavelj še mlad vojak, in sicer ponoči na ladji.

5. Kakšen je bil hudič, ki ga je srečal Krjavelj? Zakaj se ga Krjavelj ni bal? Ali misliš, da je Krjavelj res srečal hudiča? Ali bi bilo mogoče to njegovo doživetje tudi realno utemeljiti? Pomislite na noč, tišino, strah ...

Hudič je bil oblečen v rdeče hlače, imel je zeleno kapico, kosmate tačice in kremplje na prstih. Krjavelj se ga ni bal, ker je imel sabljo in bi se lahko branil.

Njegovo doživetje lahko tudi realno utemeljimo. Ponoči, ko je okrog nas mir, slišimo razne zvoke iz narave; možno je, da jih je Krjavelj v svojem strahu pripisal hudiču.

6. Kako je Krjavelj vedel, da je hudiča presekal na dva kosa?

Slišal je, da je dvakrat padlo v vodo.

7. Krjavelj je bil iznajdljiv človek. Poišči primer, ki to dokazuje.

Ko so radovedni možje gledali skozi okno, se je Krjavelj izmuznil iz krčme, da mu ne bi bilo treba plačati.

8. Krjavelj je za sol in tobak plačal polšest krajcarjev. Kaj to pomeni? Zakaj se je pisatelj tako izrazil?

To so trije krajcarji. Takšno izražanje je bolj slikovito.

9. Krjavelj v svoji pripovedi uporablja številna ponavljanja (ponavlja besede, besedne zveze, cele besede). Izpiši tri take primere.

Škreb! Škreb! Škreb!

Comp! Comp! Comp!

Vrr, vrr,vrr!

10. Krjavljev govor je poln vzklikov in medmetov (besede, s katerimi posnema razne glasove iz svoje okolice; npr. »škreb«). Izpiši pet primerov takšnega izražanja.

Škreb, vrr, comp, štrbunk, lop.

11. Kakšno bi bilo besedilo, če bi vse te besede (medmete) izpustili?

Besedilo bi bilo bolj suhoparno.

12. V besedilu poišči 2 sopomenki besede HUDIČ in ju izpiši. Katere sopomenke te besede še poznaš. Naštej jih čim več.

Sopomenki besede hudič iz besedila: hudir, peklenski škrat.

Ostale sopomenke: vrag, satan, hudobni duh, peklenšček, zlodej, zlomek.

JUNAŠKA ZGODBA

Pripoved je tudi tvoja, 1. stolpec:

- Drekec-pekec in Pukec-smukec sta pomagala Prijatelju grabiti seno zato, ker jima je za nagrado pripovedoval zgodbe iz 1. svetovne vojne.
- Prijatelja sta imela resnično rada, nista pa vedela, kako mu je ime. Ker sta imela občutek, da imata z njim prijateljski odnos, sta ga klicala Prijatelj. Bil je umirjen in pameten človek.
- Fanta sta mu pokazala žabo. Od zadovoljstva sta kar zrasla, ker ju je pohvalil. Prijatelj ni imel nobenega razumevanja za hojo po nepokošeni travi.
- Preden je začel pripovedovati svoje vojaške spomine, si je Prijatelj natlačil pipo in jo prižgal ter popil malo žganja.
- Kadar je stražil v frontnem jarku, je bilo Prijatelja strah. Neke noči je na straži izdelal vojaka – strašilo. Skril se je v grm in kmalu zagledal sovražnega vojaka, ki se je plazil k strašilu. V trenutku, ko je sovražnik s sabljo zamahnil proti umetnemu vojaku, ga je Prijatelj s količkom udaril po glavi.
- Za svoj podvig je dobil štirinajst dni nagradnega dopusta. Fantoma se je zdelo krivično to, da so sabljo vzeli generali.